

Příloha k protokolu o SZZ č.
Vysoká škola: **Jihočeská univerzita v Č. B.**
Filozofická fakulta

Jméno: **Veronika PLÁŠILOVÁ**

Datum odevzdání posudku: **30. 5. 2013**

Obor: **Bohemistika**
Oponent bakalářské práce:
doc. PhDr. Marie Janečková, CSc.

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Srovnání znalosti pravopisu mezi žáky základní školy a studenty střední a vysoké školy

Veronika Plášilová si zvolila téma týkající se pravopisné úrovně žáků ZŠ a studentů SŠ i VŠ. Jde o práci výzkumnou, která si jako cíl stanovila zhodnocení úrovně znalostí české gramatiky na státních i soukromých školách. Zde bych podotkla, že by bylo přesnější hned na tomto místě uvést, že jde o jednu část gramatiky, a sice ortografii. Autorka práce připravila testy zahrnující vybrané jevy lexikálního, morfologického a syntaktického pravopisu, které zadala ve spolupráci s vyučujícími na několika školách v Jihlavě (ZŠ, SOŠ a soukromé gymnázium) a dále samostatně na Jihočeské univerzitě studentům bohemistických i nebohemistických oborů. Vytvořila sedm skupin označených čísly I–VII. Testy hodnotí statisticky, konfrontuje nejprve výsledky jednotlivých škol a poté celkovou úroveň v rámci všech skupin. Je třeba zdůraznit, že většinou šlo o procvičené pravopisné jevy, třebaže některé z nich patří k obtížnějším, nebo dokonce k výjimkám, na něž se v Pravidlech upozorňuje.

Zvolenou metodu celkově hodnotím jako správnou a záslužnou, k jednotlivostem mám však připomínky. V rámci lexikálního pravopisu vybrala autorka protikladné dvojice, které se často pletou, např. *nabýt – nabít, píchat – pýchavka, mlynář – mlít, vít – výt* apod. Jako didakticky nevhodnou hodnotím dvojici *tip – typ*, protože jde o slova přejatá, tudíž výsledky na 1. a 2. stupni ZŠ tomu odpovídaly, byly nejhorší. Domácí dvojice *vymýtit – vymítat* (s. 28), ačkoli rozdíl mezi oběma slovy je dobře vysvětlen, nebyla nakonec využita. Autorka totiž uvedla v testu věty *Je důležité vymýtit ďábla z těla. – Dřevorubci vymýtili lesy.* Zřejmě se chtěla vyhnout zastaralému slovesu *vymítat*, pak ale neměla být tato dvojice zadávána vůbec. První věta je totiž poněkud zavádějící, jestliže se sloveso *vymítat* obvykle sémanticky spojuje s ďáblem a etymologicky se slovesy *vymést, vymetat – vymítat* (=zastaralá varianta). Proto bych v tomto případě výsledky nehodnotila. Uvážlivěji si vedla u dvojice *líčený a lýčený* (zastaralé adjektivum *lýčený*=vyrobený z lýka nahradila variantou s příponou *-ový, lýkový*). Slova s předponou *vy-* a *vý-* bych připojila sem ke skupině lexikálních jevů, nikoli k pravopisným jevům syntaktickým na s. 32–33. Věty se slovy *visutý most, viklat se, vikýř a víkend* nemají předponu *vy-/vý-*, proto jsou uvedeny v kontrastu se slovy, která zmíněnou předponu skutečně mají. Nejvíce problémů působilo slovo *visutý* (=visící, od slovesa *viset*). Má totiž zastřenou motivaci a méně obvyklou slovtvornou příponu; navíc se plete se slovesem *vysunout*. V rámci syntaktického pravopisu uvedla autorka hlavně výjimky (viz s. 30 *dny – dni – dnové*: v posledním příkladu jde opět o jev archaický; s. 31 *ledoborci – ledoborce, uzenáči – uzenáče, ukazatelé – ukazatele*). Výsledky v této části testu byly na nízké úrovni, shoda podmětu s přísudkem působila potíže. Jak jinak, jde o učivo náročné, často málo procvičené. Zvláště je vyčleněna koncovka *-ami*, jev patřící k morfologickému pravopisu, autorka jej staví do protikladu se zakončením substantiv typu *drahokam, větrolam* v 7. pádu plurálu, ale neuvádí žádné substantivum rodu ženského s koncovkou *-ami* (např. *s taškami*). V kapitole 2.4 nazvané *Časté chyby* (s. 37–40) demonstrovala lexikální a morfologický pravopis na vybraných slovech, v nichž se často chybuje. Není mi jasné, proč

uvádí samostatně kapitolu 2.5 *Vyjmenovaná slova* (s. 40–45), když hned v první větě píše, že se řadí k lexikálnímu pravopisu. Zařazuje do ní výběr z vyjmenovaných slov vlastních a slova „omysem řazená k vyjmenovaným slovům“. V kapitole 2.6 (s. 45–48) testuje shodu podmětu s přísudkem, tedy jev pravopisu syntaktického. Vybrala opět výjimky, substantivum *děti* a shodu v plurálu, plurálovou shodu u neuter, substantivum *koně* a koncovky životných a neživotných substantiv rodu mužského. Zvláště připojila část zabývající se koncovkami mužského rodu u adjektiv přivlastňovacích v 1. a 4. p. plurálu, avšak s vynecháním spojení s mužským rodem životným (typ *Tatínkovi králíci vyžadují péči*). Uvedla pouze větu s akuzativem (*Musím koupit krmení pro tatínkovy králíky*.)

Řadu připomínek mám k jazykovému zpracování tématu, stylizaci a konkrétním formulacím. Hned v anotaci je přehlédnutý překlep (*týkající se literatury*), časté jsou prohrěšky vůči interpunkci (s. 7, 9, 12 aj.), problematické jsou některé pádové tvary substantiv či adjektiv na -í (*rodilých mluvčích* – s. 8, *změn týkajících se* – s. 15, *v několika vydáních* – s. 16). Také plurálová shoda neuter činí autorce potíže (*Pravidla byly kodifikovány* – s. 13); nepřesné a příliš zjednodušené formulace se objevují zejména v teoretické části (s. 10, 11 a 12), a to jak ve výkladu vlastním, tak v citacích z učebnice Fr. Cuřína z roku 1985. Pozor na překlep v genitivu *Václava Jana Rose*, s. 12, na pravopis ve spojení *jednoty Bratrské*. Nepřesnosti jsou i v terminologii (*změny proběhly v koncovkách, které končily na tvaroslovnou příponu c*), věcné omyly se vyskytly na s. 16 a 18 (*pravidla vycházejí ... 1957 – 1990*, místo 1993; *poslední změna pravidel nastala roku 1933?*). Přehlédnuté vybočení z vazby obsahuje formulace *Mezi nejvýznamnější vydaná díla týkající se pravopisu jsou ...* na s. 16.

Lépe si autorka vedla ve výzkumné části, ačkoli i zde se opakují některé nedostatky z části předchozí, např. na s. 42 *...byly tyto zkoumaná slova součástí věty*, s. 49 *...ve kterém byly testovány převážně vyjmenovaná slova*, na s. 36 *bohemistům patřících do skupiny VI se podařilo*, některé formulace se stereotypně opakují, jiné by vyžadovaly upravit.

Oceňuji pracnost zvoleného tématu, autorka sestavila tabulky udávající míru chybování v procentech, tedy obsahující procentuální vyhodnocení výsledků u všech jednotlivých zkoumaných pravopisných jevů ve všech sedmi skupinách a také celkový průměr každé skupiny (viz přílohy 5, 6, 7, 8, 9). Vzhledem k této pracnosti a k zaujetí Veroniky Plášilové pro zvolené téma i k vynaloženému úsilí, dále pak k výzkumnému charakteru práce doloženému prokazatelnými a statisticky zpracovanými výsledky doporučuji práci k obhajobě.

Návrh na klasifikaci bakalářské práce: **v e l m i d o b ř e**

.....
podpis oponenta bakalářské práce

V Českých Budějovicích dne 30. května 2013

Stupeň klasifikace:	v ý b o r n ě	v e l m i d o b ř e	d o b ř e	n e v y h o v ě l
---------------------	---------------	---------------------	-----------	-------------------

